

MUSTAQIL TA'LIM MASHG'ULOTLARI

Mustaqil ta'limni bajarish yuzasidan yo'riqlar

Talabalarning nazariy bilimga ega bo'lishi maqsadida berilgan mavzularga talabalar tomonidan referatlar, tezislar va taqdimotlar tayyorlanishi kerak bo'ladi. Asosan, nazariy dars mashg'ulotlarida olgan bilimlarini yanada chuqurlashtirish hamda amaliy, seminar va laboratoriya mashg'ulotlarini olib borishdan oldin bilishi kerak bo'lgan ma'lumotlarni o'zlashtirishda beriladigan mavzularni referat shaklida ifoda etishdan iborat bo'ladi.

Topshiriqlarni tayyorlash mobaynida birinchi navbatda mavzu mazmunini o'z ichiga olgan va to'la ochib beruvchi rejalar tuzish kerak bo'ladi. Mavzuning dolzarblik yoki fan doirasida egallagan hajmiga ko'ra rejalar 3 tadan 6 tagacha mavjud bo'lishi mumkin. Reja tuzishdan maqsad mavzuni yoritishdagi ketma-ketlik va uzviylikni ta'minlash hisoblanadi. Shunday ekan, rejalar albatta bir-biriga mutanosib tarzda tuzilishi maqsadga muvofiq bo'ladi. Mavzuni yoritishda birinchi navbatda mavzuga oid asosiy tushunchalar beriladi. Shuning uchun, birinchi rejani ko'p hollarda mavzu haqidagi asosiy tushunchalar yoki umumiy tushunchalar tarzida berish odat tusiga kirgan. Keyingi rejalar esa mavzu mazmuniga ko'ra uzviy tarzda berib boriladi.

Mavzu to'la yoritib bo'lingach talabalar tomonidan mavzudagi asosiy tayanch tushunchalar yoki boshqacha aytganda kalit so'zlar ajratib olinadi va ular alohida satrdan ro'yxat shaklida yoki vergul bilan ajratilgan holda yoziladi. Ma'lumki, talabalar tomonidan tayyorlangan mustaqil ishlar kafedrada 3 yil mobaynida saqlanadi hamda boshqa talabalar foydalanishlari uchun mustaqil ishlar bankiga kiritiladi.

Ushbu mustaqil ish sifatida tayyorlangan referat, ma'ruza, dars ishlanmasi, maqola, yozma tahlillar va boshqalardan foydalangan talaba yoki boshqa shaxslar fanni mustaqil o'zlashtirishga erishadilar. Mustaqil ish topshiriqlarini qay darajada to'g'ri topshirilishi, mavzuni shu darajada yaxshi o'zlashtirganidan dalolat beradi.

Bundan tashqari mavzu yuzasidan test savollarini o'z-o'zini baholash uchun juda qulaydir. Test variantlari foydalanuvchilarni mavzuni chuqur yodda saqlashlariga asos bo'ladi.

Mustaqil ishlarni bajarish jarayonida talab qilingan foydalanilgan adabiyotlar, elektron adabiyotlar ro'yxati va internet saytlarining manzillarini o'rganish orqali talabalarda o'z ustida ishlash ko'nikmalarini hosil qilishga erishiladi.

Mustaqil ishlarni tayorlashda sahifa uchun belgilangan talablar mavjud bo'lib, ular quyidagicha:

- qog'oz formati: A4;
- sahifaning yuqori qismidan: 2 sm;
- sahifaning quyi qismidan: 2 sm;
- sahifaning chap tarafidan; 3 sm,
- sahifaning o'ng tarafidan esa 1,5 sm;

shrift kattaligi: 14;
satrlar oralig'i: 1,5 interval;
shrift: Times New Roman.

Slaydlar SD diskka yozilgan holda topshiriladi.

Mustaqil ta'lim mavzulari fanning birinchi darsida e'lon qilinib, mavzularni tanlash imkoniyati beriladi. Hamda mavzularda berilgan topshiriqlarni bajarish uchun muddat belgilanadi. Topshiriqlar o'zbek tilida lotin yoki kirill alifbosida (rus guruhlar uchun rus tilida) bajarilishi, quyidagi talablar asosida bajarilishi lozim.

Slayd tayyorlang. Mavzu yuzasidan slayd tayyorlanib fan o'qituvchisini elektron pochtaga yuboriladi. SD diskka yozilgan varianti kafedrada saqlanadi.

Referat tayyorlang. Referat tayyorlash quyidagicha amalga oshiriladi. Mavzu va reja (1-bet), mavzu yoritiladi (2-betdan boshlab), xulosa foydalanilgan adabiyotlar ro'yxatidan iborat, kompyuterda chop qilingan A4 formatda 15 betdan kam bo'lmagan holda.

Texnologik karta, reja tuzing va klaster tayyorlang. Bunday topshiriqlar A4 formatdagi qog'ozga kompyuterda chop qilingan holda tuzib topshiriladi.

Yozma tahlil qiling, fikrlaringizi bildiring. Fan o'qituvchisining elektron pochtaga talaba o'zining shaxsiy elektron pochtagi orqali jo'natadi.

Test savollari tuzing. Test savollari 30 tadan kam bo'lmagan holda A4 formatdagi qog'ozga kompyuterda chop qilingan holda topshiriladi. Javob variantlari 4 tadan iborat bo'lib, to'g'ri javoblar kaliti bilan birgalikda topshiriladi.

Dars ishlanmasini ishlab chiqing. Dars ishlanmasi A4 formatdagi qog'ozga kompyuterda chop qilinib, himoya qilinadi.

Elektron adabiyotlar va internet slaydlari ro'yxatini tuzing. Mavzu yuzasidan elektron adabiyotlar va internet slaydlari ro'yxati A4 formatda kompyuterda chop qilingan holda quyidagi talablar asosida topshiriladi. Adabiyot to'liq nomi, muallif(lar) familiya, ism, sharifi, nashrdan chiqqan yili, nashriyot nomi, necha betdan iboratligi. Internet sayti to'liq (<http://www.>), sayt qachondan beri ishlaydi va qaysi davlatga tegishliligi yozilishi lozim.

Ma'ruza tayyorlang. Ma'ruza kompyuterda chop qilinib, A4 formatdagi qog'ozga chiqarilgan holda quyidagicha tayyorlanishi lozim.

Mavzu, reja, foydalanilgan adabiyotlar, tayanch iboralar, ma'ruza bayoni, mustahkamlash uchun savollar.

Ma'ruza o'qituvchi tomonidan savol-javob tariqasida qabul qilinadi.

Maqola tayyorlang. Maqola kompyuterda chop qilingan A4 formatdagi qog'ozga chiqarilgan holda tayyorlanadi. Maqola mavzu, muallif F.I.SH., maqolaning annotatsiyasi, foydalanilgan adabiyotlar ro'yxatidan iborat bo'lishi lozim.

Muammoli savol tuzing. Muammoli savol 2 tadan kam bo'lmagan holda tuzilishi lozim. Talaba tomonidan tuzilgan muammoli savol seminar yoki amaliy mashg'ulotlarda auditoriyaga e'lon qilinib, himoya qilinadi. Buning uchun 10 minut vaqt ajratiladi.

Mustaqil ishlashda quyidagilarga amal qiling!

1. Uyga berilgan vazifa ustida ishlashdan avval bu ishni bajarishdan maqsad, uning mazmuni, mohiyati nimada ekanligini shartli ravishda o'zingiz uchun shakllantirib oling. Mustaqil ish bajarishda uni shunchaki bajarish (misol yechish, muammoni hal etish)dan ko'ra oldinga qo'yilgan maqsad sari intilish maqsadga muvofiqdir.

2. Oldinga qo'yilgan maqsad sari harakat qilishda turli vazifalarni, mashqlarni bajarishda o'zingizni sinab ko'rish uchun yana bir necha qo'shimcha amallarni bajaring.

3. Shundan so'ng darslikka e'tiborni qaratib, amallarni nazariy materiallar talabiga javob berishni tekshirib ko'ring. Alohida ahamiyatli qismlariga katta e'tibor bering.

4. Kitobdagi nazariy materialni o'qib, savollarga javob bering, qo'shimcha adabiyotlardan foydalaning.

5. Mavzuga oid yozma ish bajaring;

6. Kutubxonadan qo'shimcha adabiyot oling;

7. Mavzuning qoralamasini tayyorlang;

8. Yozma ish rejasini tuzing;

9. Nazariy material bilan yozma ishni qiyoslang;

10. O'z-o'zini boshqarish.

1. Yaxshilab dam olgandan so'ng mustaqil ishlashni boshlang. Mustaqil ishlashda uzoq vaqt band bo'lmaslik zarur.

Ish boshlashdan oldin o'zingizga nimalar qilish haqida hisobot bering.

Ish jadvalini tuzib chiqing. Ish boshlaganingdan 15-20 daqiqa o'tgach yuqori natijalarga erishib boshlaganingni belgilab boring. Aynan shu davrdan murakkabroq ishlarni amalga oshiring.

Ishga zarur bo'lgan barcha narsalarni oldindan tayyorlab qo'ying.

Ish mobaynida avvaldan tuzilgan ish jadvaliga amal qilayotganingni va nimalarni bajarganingni belgilab boring.

Birinchi soatda dam olmay ishlash mumkin, ikkinchi soatdan boshlab, 30-40 daqiqa ishdan so'ng, 5-10 daqiqadan dam olishga harakat qiling.

Ish bajarishda halaqit beradigan barcha narsani yig'ishtirib qo'ying.

Agar biror ishni birdaniga bajara olmasangiz, uni to'xtatib bir oz vaqtdan so'ng uni bajarishga kirishing.

Tushunmagan va bilmagan ma'lumotlarni o'qituvchidan so'rashga uyalmang.

Eng asosiysi dars tayyorlayotganda diqqatni jamlay oling.

O'z-o'zini nazorat qilish

O'z xatoingiz ustida o'zingiz ishleng.

O'quv materialini o'rganib chiqing va uni og'zaki so'zlab ko'ring.

O'z bilimingizni ko'proq boshqalarga o'rgating.

Tavsiya etilayotgan mustaqil ta'limning mavzulari:

1. Texnologiya fanining tarbiyadagi o'rni nimalardan iboratligini aniqlash

2. Texnologiya fanini maktab o'quv rejadagi o'rni bo'yicha tahlili
3. O'rta Osiyoda texnologiya fanini tarkib topishi
4. Texnologiya fanining didaktik tamoyillari va ularning ta'limdagi o'rnini aniqlang
5. Umumli mehnat asosida o'qitishni o'ziga xos xususiyatlarini o'rganing
6. Texnologiya fanida ko'proq samara beradigan o'qitish shakllarini aniqlang.
7. Texnologiya fanida ekskursiyaning o'mi va ahamiyati haqida referat tayyorlang.
8. Muammoli o'qitish metodini boshqa metodlardan farqini aniqlang.
9. Ko'rgazmali o'qitish metodiga dars ishlanma tayyorlang.
10. Texnologiya fanida bilim, ko'nikma va malakalarini shakillantirish mavzusiga dars ishlanma tayyorlang.
11. Operatsion buyum tizimi bilan operatsion kompleks tizimini farqlab bering.
12. Mashina, mexanizm, stanoklar va moslamalar bo'limiga dars ishlanma tayyorlang.
13. Texnologiya fanida materialshunoslik bo'limiga referat tayyorlang.
14. Mashina, mexanizm, stanoklar va moslamalar bo'limiga dars ishlanma tayyorlang.
15. Xalq hunarmandchiligi texnologiyasi mavzusini o'tishda „Aqliy xujum“ metodidan foydalanish uchun 5-6-ta savol tuzing.
16. Gazlamaga ishlov berish texnologiyasi bo'limiga oid referat tayyorlang.
17. Xalq hunarmandchiligining bugungi kundagi ahamiyati haqida hisobot bering.
18. Aniq mavzularga moslab ko'rgazmali qurollar tayyorlang.
19. Texnik vositalardan foydalangan holda biror mavzuga dars ishlanma tayyorlang.
20. Tarbiya turlari bo'yicha muammoli savol tuzing.
21. O'quvchilarni qiziqishini oshirishda baholash usullari to'g'risida fikrlaringizni bildiring.
22. O'quv ustaxonasiga, o'qituvchi va o'quvchini ish o'rniga qo'yiladigan talablar mavzusida slayd tayyorlang
23. Texnologiya fani o'qituvchisining darsga va o'quv yiliga tayyorgarligiga oid ma'ruza tayyorlang
24. Xalq hunarmandchiligining bugungi kundagi ahamiyati haqida ma'ruza tayyorlang.
25. Yog'och va unga ishlov berish texnologisi mavzusiga „Guruh“larga bo'lib o'qitish metodidan foydalangan holda dars ishlanmasini tayyorlang.
26. Texnologiya fani o'qitishda joriy qilingan taqvimiy mavzuli rejani tahlil qilib, bitta mavzu bo'yicha dars rejasini tuzing.